

ІНФОРМАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА

Попова І.А., к.е.н., с.н.с.

Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України

Одним з актуальних завдань сьогодення є прискорення інформатизації регіональної співпраці та впровадження ефективних інформаційних систем, що передбачено у Національній програмі інформатизації країни. На сучасному етапі розвитку країни дуже важливою є проблема забезпечення інформаційних потреб економіки, оборони, регіональної співпраці та інших сфер діяльності загальнодержавного значення, тому питання активізації розвитку інформаційної інфраструктури у регіонах носять актуальний характер.

Для України формування та розвиток інститутів з створення, акумуляції, обробки та передачі інформації є складним стратегічним завданням. Нажаль, існуюча інформаційна інфраструктура України не представляє собою гармонічну, адекватну систему засобів та способів передачі даних, в сукупності з юридичними, організаційно-економічними та технічними умовами, які б забезпечували ефективний взаємозв'язок між суб'єктами інформаційного ринку. Тому формування ефективної інформаційної інфраструктури є актуальним завданням сьогодення, вирішення якого дозволить активізувати міжрегіональну співпрацю й тим самим покращити соціально-економічне становище регіонів.

Комплексний розгляд питання модернізації економіки України потребує розкриття підходів до розвитку її інфраструктури – багатогалузевого комплексу, що забезпечує всі сфери соціально-економічного життя держави. Незважаючи на те, що інфраструктура розглядається різними авторами, і кожен має свою точку зору, щодо її ролі та місця у структурі економіки, але треба визначитися з роллю та значенням даного поняття у розвитку міжрегіонального співробітництва. Так, під інфраструктурою міжрегіонального співробітництва розуміємо сукупність елементів, які створюють та регулюють умови, необхідні для нормального, безперебійного функціонування господарських взаємозв'язків та взаємодії суб'єктів та об'єктів регіональної економіки тощо. До складу інфраструктури міжрегіонального співробітництва відносять об'єкти, які розташовані на його території і надають виробничим та невиробничим підприємствам й населенню в межах співпраці послуги транспортування, інформаційні послуги, послуги постачання води, тепла, газу та електроенергії.

Оскільки, як зазначалося раніше, одна з головних умов ефективного розвитку міжрегіонального співробітництва наявність повної та достовірної інформації, то слід зазначити, що під інформаційною інфраструктурою міжрегіонального співробітництва слід розуміти - цілеспрямовану діяльність зацікавлених суб'єктів, пов'язану зі збором, фіксацією, обробкою, накопиченням, зберіганням і використанням повідомлень і будь-яких інших інформаційних даних, необхідних для повноцінного й ефективного функціонування цих суб'єктів з метою реалізації функцій міжрегіонального співробітництва.

Таким чином, інформування, як функція інформаційної інфраструктури міжрегіонального співробітництва є провідною поряд з забезпеченням та регулюванням економіки, тобто інформація, як елемент зв'язку між суб'єктами та об'єктами управління економікою, виконує самостійну функцію взаємозв'язку цих елементів. На цій підставі, основним завданням інформаційної інфраструктури міжрегіонального співробітництва є забезпечення, підбір необхідної і корисної інформації, регламентація доступу до неї.

Також слід зазначити, що ефективність інформаційної інфраструктури залежить від задоволення відповідних потреб суспільства певного регіону, господарюючих та державних структур у якісній, точній та доступній інформації. Так, наприклад, для підприємницьких структур серед основних інформаційних потреб слід виділити: інформацію про стан макро- та мікросередовища функціонування підприємств, комерційну, науково-технічну, фінансову, статистичну, правову інформацію тощо. Побутова, освітня, соціально-економічна інформація є необхідною для фізичних осіб. Для державних структур - моніторингова інформація про соціально-економічне становище регіону, про результати роботи підприємств, адміністративно-правова інформація, тощо. Для нерезидентів необхідною є інформація про інвестиційний клімат, законодавче забезпечення, соціально-економічне положення, тощо.

Набір елементів інформаційного сектору міжрегіонального співробітництва різний, але виходячи з аналізу розвитку інформаційної інфраструктури в регіонах України, необхідно визначити ті, що забезпечують циркуляцію інформації для всіх сфер економічної діяльності в регіоні, що надають послуги у процесі передачі інформації, а також тих, що відповідальні за інформаційне забезпечення соціальної сфери, місцевого та державного управління. Так, серед складових інформаційної інфраструктури слід виділити технічне й апаратне забезпечення (бази даних та бази знань, програмні системи обробки інформації, технологічне та технічне забезпечення зв'язку тощо); економічно-аналітичне забезпечення (державні та обласні комітети статистики, інформаційні центри, торгово-промислові палати, інноваційні центри міжрегіонального співробітництва, законодавчі органи влади тощо); соціальні інституції (засоби масової інформації, вищі навчальні заклади, науково-дослідні інститути, заклади підвищення кваліфікації працівників тощо).

Технічне забезпечення дозволяє здійснювати взаємодію між економічними суб'єктами без посереднього контакту цих суб'єктів, що прискорює обіг ресурсів в економіці регіону й дозволяє здійснювати операції, які раніше були неможливі (організація інтернет-магазинів, прискорення пошуку оптимального ресурсу чи технології; формування фінансових, товарних та ресурсних бірж тощо). Виходячи з цього, інформаційна інфраструктура повинна забезпечувати суб'єктів міжрегіональної співпраці можливостями збору, обробки, передачі й використання якісної, точної інформації. Таким чином, в результаті узагальнення процесів, які відбуваються під час забезпечення інформаційних потреб економічних суб'єктів та суспільства в цілому, було визначено основних учасників інформаційного процесу. До яких слід віднести: інформаційних посередників (засоби масової інформації, телефонні та Інтернет-оператори, довідкові служби, мережі зв'язку, біржі тощо), які забезпечують взаємозв'язок споживача інформації з джерелами її виникнення і власниками; користувачів інформації (всі суб'єкти економічної діяльності, тобто фірми, підприємства, маркетингові служби тощо); джерела інформації (аудитори, інформаційні агентства, законодавча влада, державні інформаційні служби, органи статистики, торгово-промислові палати, інформаційні агентства, виробники програмного забезпечення, інформаційні служби товаровиробників, аналітичні відділи компаній, бірж, ярмарків тощо); зберігачів інформації – архіви, бази даних, картотеки, Інтернет-сервери.

Суб'єктами міжрегіонального співробітництва в сфері інформатизації виступають органи державної влади, органи регіональної влади та суб'єкти господарювання у регіонах. В процесі виконання своїх функціональних повноважень і здійснення господарської діяльності органи влади та суб'єкти господарювання створюють інформаційні ресурси задля розвитку співпраці та отримання економічного ефекту, які знаходяться в управлінні суб'єктів міжрегіонального співробітництва і виконують допоміжні функції щодо його активізації і розвитку. Інформаційні ресурси державного рівня забезпечують методологічні

основи формування, структурування, накопичення та передачі інформаційних даних стосовно соціально-економічного розвитку регіонів і їх співпраці.

Узагальнюючи вищенаведене, слід зазначити, що суб'єкти господарювання, що надають інформаційні послуги стосовно виробництва та реалізації продукції та послуг, такі як регіональні торгово-промислові палати, логістичні центри, центри контракції та ін., здійснюють свою діяльність на комерційній основі, тому доступ до їхніх інформаційних баз є платним, має захищений рівень доступу і обмежене коло споживачів.

Аналіз характеристики підприємств за наявністю інформаційної інфраструктури довів, що у тих регіонах, де підприємства мають більшу кількість комп'ютерів, більшу середню кількість працівників, що використовують персональні комп'ютери, приєднані до Інтернет мають і більший рейтинг за обсягом реалізованої продукції, робіт, послуг. Дійсно, завдяки доступу до інформаційної мережі Інтернет підприємства можуть здійснювати більш ефективно свою господарську діяльність. Таким чином, можна зазначити, що використання інформаційних технологій у різних напрямках міжрегіональної співпраці відбувається нерівномірно, тому що за багатьма напрямками відсутні або знаходяться на початковому рівні інфраструктурні складові. Зростання кількості інформаційних об'єктів та інформаційних ресурсів про регіони України та їх господарчу діяльність дозволять підвищити зростання валового регіонального продукту (ВРП) та конкурентоспроможність регіонів на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій.